

Dr. Hasan Hüseyin CAN
Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı

Yeni Mahalli İdare Yasalarında İdari Vesayet Uygulamaları

Merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki kontrol ve denetim yetkisinden birisi de kuşkusuz idari vesayettir. İdari vesayetin tatbiki hususunda özellikle 2003 ila 2008 yılları arasında yürürlüğe giren yasalar yeni bir yaklaşımı ortaya koymuştur. Bu zaman zarfında yasalaşan; 5018, 5216, 5393, 5302, 5355 ve 5747 ve sayılı kanunların ihdas ettiği hükümler ve bu hükümlerin bazıları için Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarında ortaya konulan ilke ve esaslar, bu incelemede özet olarak tartışılmıştır.

1. Kavram olarak idari vesayet

İdari vesayet, merkezi idarenin, mahalli idarelerin icrai kararlarını, idari fiil ve hareketlerini murakabe etmesi ve bu kararları bozabilme yetkisi olarak anlaşılmalıdır. İdari vesayet yoluyla merkezi idare ve mahalli idare arasında bir rabita kurulmuş olmaktadır. Bu yolla Devletin birliği ve kamu hizmetlerinin uyumu da temin edilmiş olacaktır (Onar, 1960, s. 498). Bilindiği gibi Anayasanın 127 nci maddesindeki düzenlemede, merkezi idare, mahallî idareler üzerinde; mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görev-

Meclis kararlarından, hukuka aykırı olanların mülki idare amirince yargıya götürülmesi öngörülüşü ancak, bu yöntemin bir vesayet denetimi sayılmayacağı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından her üç yasadaki bu hükümler iptal edilmiştir. Dolayısıyla, bu konudaki yasa hükümleri geçersiz hale gelmiştir.

üzerindeki düzenleyici yetkisini kullanması genel kabul gören bir husustur. Bu itibarla idari vesayet, aynı zamanda merkezi idarenin mahalli idarelere tesir etmesinin de önemli bir yolu olarak değerlendirilmektedir. (Onar, 1960, s. 499). Mahalli idareler üzerindeki idari vesayetin önemli bir kısmı 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca, bu bakanlık tarafından kullanılmaktadır. İdari vesayetin niteliği ve tatbiki bakımından bazı önemli ilkelerin şu şekilde özetlenmesi mümkündür:

a) İdari vesayetin kanuna dayanması ve kanunla sınırlanması esastır.

b) İdari vesayet, esas itibarıyla Devletin genel menfaatini amaçlamalıdır.

c) İdari vesayetin uygulanmasında kararın tasdiki, iptali veya icrasının ertelenmesi mümkün olup kararın tadil edilmesi kural olarak mümkün değildir. Çünkü kararın konusunu tayin, doğrudan doğruya mahalli idarenin yetkisinde olması gerekir.

ç) İdari vesayet, aynı zamanda mahalli halkın himaye edilmesini ve mahalli idarelerin vatandaş üzerindeki keyfi muamelesini önlemeyi de

temin etmelidir.

d) İdari vesayette mahalli hizmetlerin istikrarlı bir şekilde yürütülmesi de gözetilmelidir.

e) İdari vesayet, mahalli idarelerin kararları ve fiilleri üzerinde kullanılabileceği gibi bu idarelerin memurları üzerinde de kullanılabilir.

f) İdari vesayet, bazen merkezi idarenin o mahaldeki yüksek otoritesi tarafından kullanılabileceği gibi, doğrudan ilgili bakanlık veya bakanlar kurulunca da kullanılabilir.

g) İdari vesayetin bir başka özelliği de, düzenlediği hale münhasır olması ve kıyas yoluyla başka hallere tatbik edilmesine imkân bulunmamasıdır.

h) İdari vesayete konu olan kararın onaylanması veya reddedilmesi, bu kararın uygulanması bakımından onay makamına bir sorumluluk yüklemeyiz, asıl sorumluluk kararı almış olan mahalli idareye aittir. Bu çerçevede mahalli idare kararının onaylanması veya reddedilmesiyle, mahalli idarenin sorumluluğu merkezi idareye geçmiş sayılmaz (Onar, 1960, s.499-505).

İdari vesayet, merkezi idare ile yerel idareler arasında idari bütünlüğü sağlamaya yönelik hukuki ilişki olarak da tanımlanmaktadır. İdari vesayetin hiyerarşik denetimden temel farkı ise, niteliğinin ve kullanımının kanunla düzenlenmesi gereğidir. (Bozkurt, Ergun, 2008, s.106)

2. Yüksek yargının idari vesayet hakkındaki değerlendirmeleri

Burada Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın idari vesayet kavramına ve işleyişine bakışı açısından bu mahkemelerin bazı kararlarına değinilmesinde yarar görülmüştür. Danıştay İdari İşler Kurulunun, E: 2009/7, K: 2009/14 sayılı kararında özetle; idari vesayetin merkezi idare ile mahalli idare arasındaki

bütünlüğü sağlamaya dönük bir araç niteliği taşıdığı, idari vesayetin hem hukukilik hem de yerindelik denetimini ihtiva ettiği, idari bir karar hakkında hareketsiz kalınarak dolaylı tasvibin de bir tür vesayet olduğu, Anayasanın 127 nci maddesindeki idari vesayet yetkisinin ise ancak, yerindelik denetimi ile sağlanabileceği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin idari vesayet konusuna yaklaşımı bakımından; 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hakkında son yıllarda verilen iptal kararları ile uygulamaya ilişkin çok önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu kararlardan, Anayasa Mahkemesinin 5302 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin kısmen iptali hakkında verdiği 18.1.2008 tarih ve E: 2005/32, K: 2007/3 sayılı karar, Resmi Gazete'nin 29.12.2007 tarih ve 26741 sayılı nüshasında yayınlanmıştır.

Yüksek Mahkemenin bu kararında, vali tarafından hukuka aykırı görümlere yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edilen kararların, iade gerekçesinde ortaya konulan hukuka aykırılıklar giderilmemiş bile olsa, il genel meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilmesi halinde kesinleşmesinin hukuka aykırılığı gidermediğine vurgu yapılmış dolayısıyla, Anayasanın 127 nci maddesinin 5 inci fıkrasındaki; merkezî idarenin, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahip olduğu hükmü karşısında, merkezi idarece Anayasa'nın 127 nci maddesinde çizilen çerçeve içinde kullanılması gereken idari vesayet yetkisinin zayıflatıldığına, işaret edilmiştir.

Bilindiği gibi, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 15 inci maddesinin ilk düzenlemesine göre valiye, il genel meclisinin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine idarî yargıya başvurma yolu tanınarak, il genel meclisi kararlarının valinin onayına gerek olmaksızın yürürlüğe girmesine imkân verilmişti. Ancak, Anayasa Mahkemesinin verdiği; 18.1.2007 tarih ve E: 2005/32, K: 2007/3 sayılı kararla, bu hüküm iptal edilmek suretiyle, valinin muhalefet ettiği il genel meclisi kararlarının kesinleşmeyeceği dolaylı olarak hüküm altına alınmıştır. Böylece, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun yasalaşmasıyla konumu zayıflayan vali, Anayasa Mahkemesinin verdiği bu iptal kararından sonra özel idarede tekrar belirleyici ve yetkili bir konuma yükselmiştir.

Anayasa Mahkemesinin belediye mevzuatı bakımından, 5216 ve 5393 sayılı kanunlar hakkında verdiği iptal kararları; 22.06.2010 tarih ve 27619 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. 5393 sayılı Kanun hakkındaki karar E: 2008/27, K: 2010/29 ve 5216 sayılı Kanun hakkındaki karar E: 2008/28, K: 2010/30 sayılıdır.

Her iki kararın gerekçesi ortak olup, bu kararlarda idari vesayete dair ortaya konulan hususlar aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

a) Tekil devlet modelinde idarenin bütünlüğü temel ilkedir. Anayasa'nın 123 üncü maddesinde, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği; idarenin kuruluş ve görevlerinin, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı hükmüne bağlanmış ve idari yapı içinde yer alan kurumların bir bütünlük içerisinde çalışması öngörülmüştür. Bu kurumların, idarenin bütünlüğü ilkesinin gereği olarak denetlenmeleri hiyerarşik denetim ve idari vesayet yoluyla gerçekleştirilebilmekte ve burada geçen "idare" kavramı

da, sadece merkezi idareyi ve onun taşradaki uzantılarını değil, yerel yönetimleri ve kamu tüzel kişiliğine sahip çeşitli kamu kurumlarını ve bütün bu teşkilatın personelini de kapsamaktadır. İdarenin bütünlüğü, tekil devlet modelinin yönetim alanındaki temel ilkesidir.

b) İdari vesayet, ayrışmayı, farklılaşmayı ve kopmayı önlemektedir: İdarenin bütünlüğü, merkezin denetimi ve gözetimi ile hayata geçirilmekte ve yönetimde bütünlüğü sağlamak için başlıca üç hukuksal araç, hiyerarşi, yetki genişliği ve idari vesayet kullanılmaktadır. Bunlardan idari vesayet, merkezi yönetim ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüşmeyi sağlamakta, ayrışmayı, farklılaşmayı ve kopmayı önlemektedir.

c) İdari vesayetin tatbiki yasa koyucunun takdirine bırakılmamıştır: Anayasa'nın 127 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan hükme göre idari vesayet; merkezi idarenin, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde sahip olduğu yetkidir. Bu fıkroda, merkezi yönetim yerel yönetimler üzerinde idari vesayet " ... yetkisine sahiptir. " denilerek, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde vesayet yetkisini kullanıp kullanmayacağı yasa koyucunun takdirine bırakılmamıştır.

d) İdari Vesayet Hukuka Uygunluk Denetiminin Yanında Yerindelik Denetimini de İçerir: Nitekim anayasanın 127 nci maddesinin beşinci fıkrasındaki düzenleme de bunu amirdir.

e) İdari Ve Mali Özerklik Merkezi İdarenin Denetim Yetkisine Engel Değildir: Her ne kadar, Belediye Ka-

nununda, belediyelere idari ve mali özerklik tanınmış ise de bu durum, 1924 yılından itibaren Anayasalarımızda, merkezi yönetime verilmiş olan yerinden yönetim kuruluşlarını denetleme yetkisine hâlel getirmiştir. Bu denetim yetkisinin somutlaşmış ifadesi ise idari vesayettir.

f) İdari vesayet Yetkisi Muhtelif Formlarda Kullanılır: Vesayet makamınca vesayet yetkisi kullanılırken, işlemler üzerinde iptal, onama, erteleme, izin, tekrar görüşülmesini isteme, düzeltme gibi çeşitli denetim usulleri uygulanabilir.

g) İdari vesayet Makamının Mahalli İdare Meclis Kararını Yargıya Götürmesi idari vesayet sayılamaz: Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanununda yer alan, "Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idarî yargıya başvurulabilir." biçimindeki kural, bir idari vesayet yetkisi içermemektedir. Bu yetki, merkezi idarece Anayasa'nın 127 nci maddesinde çizilen çerçeve içinde kullanılması gereken, idarenin bütünlüğü ilkesinin gerektirdiği bir idari vesayet yetkisi değildir.

İl Özel İdaresi Kanunu hakkında verilen iptal kararının doğurduğu sonuç idari vesayet makamı olarak valinin konumunu güçlendirmiş olmakla beraber, Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu hakkında verilen iptal kararları ise, iptal edilen yasa hükümleri yerine yeni düzenlemeler yapılmadığı için, Anayasa Mahkemesi kararında amaçlananın aksine, idari vesayet makamı olarak mülki idare amirinin konumunu zayıflatmıştır. Eğer Anayasa Mahkemesinin belediye meclis kararlarının kesinleşmesini düzenleyen hükümler hakkında verdiği iptal kararlarının gerekçesine göre yasal düzenleme yapılır ise, bu takdirde belediye meclis kararlarının muhakemesi bakımından mülki idare amirleri vesayet denetimi yapabilecek konuma gelecektir.

Anayasa Mahkemesinin 5216 sayılı Kanun hakkında verdiği E: 2004/79, K. 2007/6 sayılı diğer bir başka iptal kararında ise, yapılacak harcama hakkında kamu yararının var olup olmadığının büyükşehir belediyesi adına harcama yetkisine sahip olanların takdirine bırakılmasının, yönetsel ve yargısal denetimi etkisizleştireceği ya da zorlaştıracığına hükmedilmiştir. Bu gerekçeye istinaden, büyükşehir belediyesinin giderlerini düzenleyen 5216 sayılı Kanunun 24 üncü maddesindeki, "Kamu yararı görülen konularda yurt içi ve yurt dışı kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri" şeklindeki düzenleme iptal edilmiştir. Anayasa mahkemesi bu iptal kararında ayrıca, büyükşehir belediyesi için bir gider kalemi oluştururken, bunun ölçütünün mahalli müşterek ihtiyaç olması gerektiğine de işaret etmiştir.

3. Mahalli idare alanını düzenleyen yasalardaki idari vesayet yaklaşımı

Mahalli idare alanında 2003 yılından sonra yürürlüğe ki yeni yasal düzenlemeler, kural olarak idari vesayeti azaltmayı amaçlamıştır. Bu yaklaşım aynı zamanda yerindelik denetimi yerine hukuka uygunluk denetiminin esas alınmasını da öngörmüştür. Bu arada şunun da ifade edilmesi yararlı olacaktır: 1924 yılında yasalaşan Köy Kanunu, mülki idare amirine önemli idari vesayet yetkileri vermiştir. Ancak, bu çalışmada Köy Kanunundaki idari vesayet esasları inceleme dışı bırakılmıştır. Bu çerçevede idari vesayete ilişkin olarak yeni yasalardaki düzenlemeler konusunda aşağıdaki tespitlerin yapılması mümkündür.

3.1. İdari vesayet denetimi oldukça zayıflatılmış ve mülki idare amirinin kullandığı mali hususlara ilişkin denetim kaldırılmıştır.

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunundaki düzenlemelere göre özellikle belediye meclis kararlarının birçoğu mahalli mülki idare amirinin onayına bağlıydı. Bu kapsamda belediye meclisinin aldığı kararlardan; bütçe, bütçede tadilat, kesin hesap, borç alma ve borç verme, ücret tarifeleri, davaların sulhen tasfiyesi ve belediye zabıtasına ilişkin yönetmeliklerin yürürlüğe girebilmesi için mülki idare amirinin onayı zorunluymuştu.

Keza, mülki idare amirinin belediye bütçesini onaylama aşamasında; kanun ve tüzüklere aykırı ibareleri düzeltme, belediyenin tahsile yetkili olmadığı gelirleri bütçeden çıkarma, kanunlardaki oranlar üzerinde belirlenen parasal oranları kanuni sınırına indirme, belediye tarafından yerine getirilmesi gerekmeyen hizmetlere ilişkin ödenekleri bütçeden çıkarma ve bütçeye konulmayan ancak konulması mecburi ödenekleri bütçeye ekleme gibi yetkileri kullanması da mümkündür.

Oysa 5393 sayılı Belediye Kanununda mülki idare amiri onayına tabi meclis kararı sadece cadde, sokak, meydan, park, tesis ve benzerlerine ad verilmesi ve beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerinin tespitine ilişkin kararlarının onayı ile sınırlandırılmıştır. Bütçeye ilişkin olarak ise hiçbir denetim yetkisi verilmemiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunundan önce yürürlükte olan 3360 sayılı Kanuna göre İçişleri Bakanlığına ait olan il özel idare bütçesinin onay yetkisi ise tamamen kaldırılmıştır.

3.2. Merkezi İdareye ait olan idari vesayet yetkileri korunmuş ve taşraya ait olan idari vesayetin bir kısmı merkeze alınmıştır.

Bu kapsamda şu tespitlerin yapılması mümkündür:

a) Daha önce Bakanlar Kuruluna ait olan belde adının değiştirilmesine

ilişkin yetki İçişleri Bakanlığına devredilerek, yine merkezde kalmıştır.

b) Belediyelerin içme, kullanma ve endüstri suyu sağlaması; toplu taşıma yapması ve katı atık hizmetlerini imtiyaz yoluyla devretmesi, konusundaki onay yetkisi de eskiden olduğu gibi, merkezi idarede kalmıştır. Bu çerçevede belediyeler, belirtilen bu hizmetleri, Danıştay'ın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilecektir.

c) Daha önce olduğu gibi, il özel idareleri ve belediyelerin şirket kurması ve kurulan bir şirkete iştirakinde izin yetkisi Bakanlar kuruluna bırakılmıştır. Bütçe içi işletme kurulmasındaki onay yetkisi ise İçişleri Bakanlığına verilmiştir.

d) Belediyeler bakımından, 1580 sayılı Kanunda mülki idare amirine tanınmış olan borçlanmaya onay yetkisi, belli bir oranı aşan borçlanmanın onayı itibarıyla 5393 sayılı Yasada İçişleri Bakanlığına verilmiştir. Böylece belediyelerin borçlanmasında belli bir disiplinin sağlanması amaçlanmıştır (Can, 2009, s.449). Belediyelerin yapacağı borçlanmanın onaya tabi olup olmaması açısından, Avrupa ülkelerinde yeknesak bir kuralın geçerli olmadığını ve her ülkenin farklı sistemlere tabi olduğunu biliyoruz, bu çerçevede Avrupa'nın önde gelen 31 ülkesinin 23 tanesinde belediyelerin yapacağı borçlanma bir şekilde kontrole veya onaya tabi tutulmaktadır (Can, Gündüzöz, 2011, s. 56).

e) Belediyelerin yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapması ve kardeş kent ilişkisi kurmasında İçişleri Bakanlığından izin alınması uygun görülmüştür.

f) Daha önce belli bir sebebe bağlı olmayan belediye başkanı görevlendirme ise sadece belediye başkanlığının herhangi bir nedenle

boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılması durumuna münhasır olarak sınırlandırılmak suretiyle kullanılabilecek idari vesayete dönüştürülmüştür.

g) Gerek 5018 sayılı Kanun gerekse Belediye Kanunundaki düzenlemeler çerçevesinde, İçişleri Bakanlığının belediyeler üzerindeki mali denetimine son verilmiş olup malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetlenebilecektir.

h) Daha önce olduğu gibi, büyükşehir belediyesi genel sekreterinin atanmasındaki yetki, İçişleri Bakanı tarafından kullanılacaktır. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile ihdas edilen il özel idaresi genel sekreterliği için yapılacak atamalarda yetki de İçişleri Bakanına tevdi edilmiştir.

3.3. Merkeze ait bazı idari vesayet yetkileri taşraya devredilmiştir

Daha önceki yasal düzenlemelere istinaden merkezi idare tarafından kullanılan bazı idari vesayet yetkilerinin taşraya devredildiğini görüyoruz. Bu kapsamda şu tespitler yapılabilir:

a) 1580 sayılı Belediye Kanununa göre, seksen binden fazla nüfusa sahip belediyelerde sınırların kesinleşmesinde İçişleri Bakanlığı onayı aranırken, 5393 sayılı Belediye Kanununda bu yetki il valilerine devredilmiştir.

b) Mahalli idarelerin kadro ihdas ve iptali konusunda Bakanlar Kurulunca kullanılan yetki ise 5393 ve 5302 sayılı kanunlardaki hükümler uyarınca ilgili mahalli idarelerin meclislerine bırakılmıştır.

3.4. Mahalli idareler açısından bazı yeni idari vesayet hükümleri ihdas edilmiştir

Mahalli idareler ve bunların kurduğu birlikler açısından daha önceki yasalarda olmayan bir takım idari vesayet hükümlerinin de yeni yasalar kapsamında ihdas edildiği görülmektedir. Bunlar, şu şekilde özetlenebilir.

a) 1580 sayılı Kanunda açık bir şekilde düzenlenmemiş olan, belediye tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi 5393 sayılı Kanunda ayrıntılı bir şekilde düzenlenerek Danıştay görüşüne istinaden, İçişleri Bakanlığının teklifi ve müşterek kararnameyle belediye tüzel kişiliğinin sona ermesi hüküm altına alınmıştır. Nüfus yetersizliği veya genel imar düzeni ya da temel altyapı hizmetlerinin zorunlu kılması nedeniyle tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin yetkileri ilk mahalli idareler seçimine kadar devam edeceği için, bu süre zarfında tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerin taşınmazlarının satılması ile vadesi tüzel kişiliğin sona ereceği tarihi aşan borçlanma yapılması İçişleri Bakanlığının onayına tabi bulunmaktadır. Belediye Kanunundaki tüzel kişilik kaldırılmasına dair düzenlemelerin, büyük kentlerdeki imar ve planlama düzenine olumlu etki edeceği de öğretide savunulmaktadır (Keleş, 2009, s.238).

b) Bazı hizmet projelerine belediyelerin arsa tahsisinde İçişleri Bakanlığının yetkili kılınmıştır. Bu çerçevede, il sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere, ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kay-

dıyla arsa tahsis edebilir, bu tahsis işlemi İçişleri Bakanlığının onayı ile geçerlilik kazanacaktır.

c) Yeni ihdas edilen bir idari vesayet uygulaması ise belediye hizmetlerinin aksamamasının mahkemeye tespit ettirilmesi ve aksayan hizmetinin vali tarafından yerine getirilmesinin sağlanmasıdır. Bu uygulamanın belediye başkanı bakımından bir müeyyidesi olmamakla beraber, özellikle belediye idaresinin saygınlığını etkileyen bir özelliği bulunmaktadır.

d) Belediyeler için norm kadro standartları belirlenerek, kendi inisiyatifleri çerçevesinde istihdam yetkisi verilmekle birlikte, belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın nüfusa göre, yüzde otuzunu veya kırkını aşması halinde, mevcut memur ve sözleşmeli personel sayısının yüzde onunu geçmemek üzere ilave personel istihdamı, İçişleri Bakanlığının iznine tabi kılınmıştır. Keza, belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çalıştırılacak sözleşmeli personel için, İçişleri Bakanlığının unvanlar itibarıyla sınırlama getirmesine de imkân tanınmıştır.

e) Mahalli idare birlikleri bakımından önemli bir idari vesayet uygulaması da su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve çevre dengesinin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda; Bakanlar Kurulu tarafından bir mahalli idarenin bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasının zorunlu tutulmasına ve bu şekilde kurulan birliklerden ayrılmaya Bakanlar Kurulunun karar verecek olmasıdır.

f) Mahalli İdare Birlikleri Kanunundaki düzenlemelere göre, mahalli idare birliklerinde; borçlanma, bütçe içi işletme kurulması ve yurt dışı ilişkiler konusunda Belediye Kanunundaki hükümler uygulanacaktır. Dolayısıyla bu hususlara dair mahalli idare birliğinin meclis kararı, izin veya uygun görme şeklinde bir idari vesayete konu olacaktır.

3.5. Mülki idare amirlerine idari vesayet kullanımı yerine meclis kararlarını yargıya götürme yetkisi verilmiştir

İl Özel İdaresi Kanunu, Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanununda öngörülen düzenlemeye göre bu idarelerin meclis kararlarından, hukuka aykırı olanların mülki idare amirince yargıya götürülmesi öngörülmüştü ancak, bu yöntemin bir vesayet denetimi sayılmayacağı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından her üç yasadaki bu hükümler iptal edilmiştir. Dolayısıyla, bu konudaki yasa hükümleri geçersiz hale gelmiştir.

Sonuç

Mahalli idareler üzerindeki idari vesayet uygulamaları özellikle yeni yasalarda önemli ölçüde azaltılmıştır. Bilhassa 5393 sayılı Belediye Kanununu şu anda yürürlükten kalkan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile mukayese ettiğimizde, merkezi idarenin taşradaki temsilcisi olan kaymakamlara tanınan idari vesayet hükümlerinin çok büyük oranda azaltıldığı görülüyor. Aynı değerlendirmenin İl Özel İdaresi Kanunu bakımından yapılması da mümkündür.

Kaynakça

BOZKURT, Ömer; ERGUN, Turgay (2008) Kamu Yönetimi Sözlüğü, Ankara: TODAİE Yayını. / CAN, Hasan. H (2009) Uygulamada Belediye Kanunları, Ankara: Mali Yönetim Denetim. / CAN, Hasan Hüseyin; GÜNDÜZÖZ, İlker (2011) Türk Mahalli İdarelerinin Mali yapısı, Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği Yayını. / CAN, Hasan. H; YILDIZ, Nihat (2004) Belediye Başkanları ve Belediye Meclis Üyelerine Temel Bilgiler, Ankara: İçişleri Bakanlığı Yayını. / KELEŞ, Ruşen (2009) Yerinden Yönetim ve Siyaset, 6. Basım, İstanbul: Cem Yayınevi. / ONAR, Sıddık Sami (1960) İdare Hukukunun Umumi Esasları cilt 1, ikinci baskı, İstanbul: İsmail Akgün Matbaası. / TORTOP, Nuri (1991) Mahalli İdareler, Ankara: TODAİE yayını.